Shikshan Sanshodhan : Journal of Arts, Humanities and Social Sciences ISSN: 2581-6241
Monthly, Peer-Reviewed, Refereed, Indexed Journal Impact Factor: 5.146
Volume - 5, Issue - 2, FEB - 2022 Publication Date: 28/02/2022

DOIs:10.2018/SS/202202006 --:-- Research Article

ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಊರುಳಿವಿನ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನಗಳು

[1]ಸಿದ್ದಯ್ಯ, [2]ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, ವಿ, [3]ಲೋಕೇಶ್, ಎಸ್.
[1]ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
[2]ಐಸಿಎಸ್ಎಸ್ಆರ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಡಾಕ್ಟರಲ್ ಫೆಲೊ, ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
[3]ಮಾನವ ಶಾಶ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
Email – [1]siddumoury@gmail.com, [2]srinivasvhistory@gmail.com, [3]lokeshs.mysore@gmail.com

***ಸಾರಾಂಶ* (Abstract):** *ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನರು ಹಲವಾರು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಎಷ್ಟೂ ಘಟನೆಗಳು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಊರಿನ ಒಡೆಯರಾದ ಗಾವುಂಡರು, ಅವರ ವಂಶದವರು, ಅನುಯಾಯಿಗಳು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು, ವೀರರ ತಂಡಗಳು ಊರಿನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಗಡಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾನ ಕಾಪಾಡಲು, ಪ್ರಾಣದ ಹಂಗು ತೊರೆದು ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ದರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಈಗಿನಂತೆ ಅಂದು ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ದರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಯುದ್ದದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಇಲ್ಲ ಪ್ರಾಣ ತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.*

***ಮುಖ್ಯಪದಗಳು* (Key Words):** *ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ, ಹಿರೇನಂದಿ, ಅಂಕನಾಥಪುರ, ಸೋಗಳ್ಳಿ, ಶಾಸನಗಳು, ಚೋಳರು, ಗಾವುಂಡ, ಗುರಾಣಿ.*

1. ಪೀಠಿಕೆ (INTRODUCTION):

ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೀರತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಗೋರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ನಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ರಾಜರ ಪರವಾಗಿ ತನ್ನ ಋಣ ತೀರಿಸಲು ಹೋರಾಡುವುದು, ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು, ದುಷ್ಟಮೃಗಗಳ ಜೊತೆ ಹೋರಾಟ ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವುದು, ಅಸಾಧಾರಣ ಕಲಿತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸಾವಿರಾರು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ರಾಜನು ತಾನು ಗೆದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವ, ಸುಡಿಸುವ, ಹೆಂಗಸರ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿಸುವಂತ ಆಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯ ವೀರರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಇದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಊರಿನ ನಾಶವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಶಾಸನಗಳು 'ಊರುಳಿವು, 'ಊರು ಹುಯ್ಯಲು' ಎಂದು ಕರೆದಿವೆ.[೧] ಕಳ್ಳರು ತುರುಗಳನ್ನು ಕದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀAಯರನ್ನು ಮಾನಭಂಗಗೊಳಿಸಿ, ಊರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಳ್ಳರು ಊರಗೆ ನುಗ್ಗಿ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ, ಊರಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದು ದ್ವೇಷ ಮೂಲದವಾದ ಬರ್ಬರ ಅನಾಗರಿಕ ಅಮಾನವೀಯ ಕೃತ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು.[೨] ಊರುಳಿವುವಿನ ಶಾಸನಗಳು ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬAದಿರಿವುದರಿAದ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ಪ್ರದೇಶದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೂಗೋಳ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಕಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಹಿರೇನಂದಿ: ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೫.ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಂಪಾಪುರ ಹೋಬಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಿರೇನಂದಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಗಂಗರ ಕಾಲದ ಊರುಳಿವಿನ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನವಿದೆ. ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಾನೈಟ್ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ೧೮ ಸಾಲುಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಾಸನ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನವಾಗಿದೆ. ಎರೆಯಪ್ಪನ ಮರಣಾನಂತರ ಆತನ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಕಿರಿಯ ರಾಚಮಲ್ಲನಿಂದ ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿAದ ಭುವನಾದಿತ್ಯನು ಬಯಲ್ನಾಡಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು ಆದರೆ ರಾಚಮಲ್ಲನ ಐವರು ಸಾಮಂತರು ಮತ್ತು ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಬಯಲ್ನಾಡನ್ನು ರಾಚಮಲ್ಲನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರು ಆಳಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭುವನಾದಿತ್ಯನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಾಗುಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕದನದಲ್ಲಿ

ನಂದಿಯ ಕೊರನ್ತಿಯರಸರ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಮೃತರಾದಾಗ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೀರಯ್ಯನಿಂದ ಬರೆಸಿ ಕಲಿಗರಯ್ಯ ಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಡಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ದಾಖಲೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.[೩]
ಶಾಸನೋಕ್ತ ಎರೆಯಪ್ಪನು ಎರಡನೇ ನೀತಿಮಾರ್ಗ ಎರೆಗಂಗನಾಗಿರಬಹುದೆAದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರೆಯಪ್ಪನ ಮರಣ ಮತ್ತು ಆ ನಂತರ ಉಂಟಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಈ ದಾಖಲೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎರೆಯಪ್ಪನಿಗೆ ನರಸಿಂಹ, ಮೂರನೇ ರಾಚಮಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಇಮ್ಮಡಿ ಬೂತುಗ ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹ ಕೆಲಕಾಲ ಆಳಿದ ನಂತರ ರಾಚಮಲ್ಲ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು. ಮುಂದೆ ಬೂತುಗ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ದೊರೆ ಮೂರನೇ ಕೃಷ್ಣನ ಸೇನಾ ನೆರವಿನಿಂದ ರಾಚಮಲ್ಲನನ್ನು ಕೊಂದು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಈ ಘಟನೆಗೂ ಮೊದಲು ಬೂತುಗ ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಯೊಡನೆ ಭುವನಾದಿತ್ಯ ಎಂಬ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಬಹುದು. ರಾಚಮಲ್ಲನ ಸಾಮಂತರು, ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಾಗಿ ಭುವನಾಧಿತ್ಯನು ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾಗಿರಬಹುದು. ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನೆಲದುಳಿವು ಎಂದಿರುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

3. ಅಂಕನಾಥಪುರ: ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದ ನೈರುತ್ಯಕ್ಕೆ ೧೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಸಬಾ ಹೋಬಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಂಕನಾಥಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನವಿದೆ. ಈಗ ಅರ್ಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಕುರುಹು ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಲ್ಲೂ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಬೇಲಿಯ ಒಳಗೆ ಶಾಸನಕಲ್ಲು ಪತ್ತೆಯಾಯಿತು. ಇದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ನಂದಿ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಶಿಲ್ಪಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ೯ ಸಾಲುಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧೨ ಸಾಲುಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಶಾಸನವಿದೆ. ಇದು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೩೭ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಮುಡಿಗೊಂಡ-ಗAಗಗೊAಡ-ರಾಜೇAದ್ರ ಚೋಳದೇವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನವಿಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೂರಿನ ನಿಗಳಂಕಮಲ್ಲ ಚಂಗಾಳ್ವನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಪ್ಪಿಂಗೆಯ ಕಲಿಗೋಟೆಮಲ್ಲರು ಹಾಗೂ ತೊಲಗದಗಂಡರೆನಿಸಿದ ಅಜ್ಜಣಗಾವುಂಡನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಜೋಗಗಾವುಂಡ, ಅಕಗಾವುಂಡ, ಭವಗಾವುಂಡ, ಚಾವಗಾವುಂಡ, ಬಸಗಾವುಂಡ, ಕೇತಗಾವುಂಡರು ಆತನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭುವಗಾವಂಡ ಮತ್ತು ಬಸಗಾವುಂಡರು ಸತ್ತಾಗ ಪರ್ವಲಯದ ನಾಡಗಾವುಂಡರೆನಿಸಿದ ಕುರುವನ್ದ ಪೆರ್ಮಾಡಿಗಾವುಂಡ, ಏಚಗಾವುಂಡ, ಕೊಂಗುಣಿಗಾವುAಡ, ತ್ತುಂಚ್ಚ÷ೆವಗೆಯ (ತುಂಬಸೋಗೆ) ಕರಿಯಮ್ಮ, ಮಲೆಪರಿನ (ಮಲ್ಲಾರ) ಬೀಚಗಾವುಂಡ, ಪೈರಗೆಯ (ಹೈರಿಗೆ) ನಾಚಗಾವುಂಡ, ಸೈವಯೆಸ್ವಿಯಮ, ಯಟ್ಟೂಳದ ರಾಜಯ್ಯ, ಕೊಳಿಗಾಲದ ಗಂಗಯ್ಯ ಈ ಮುನ್ನೂರ್ವರು ಹಾಗೂ ಪೆಲರ್ಮಚ್ಚಿಗಂಡ, ತೆಲುಗರಮಾರಿ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳನ್ನೊಂದಿದ್ದ ಮಹಾದಂಡನಾಯಕ ಪಂಚವಮಾರಾಯನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅಕಗಾವುಂಡನಿಗೆ ಪೆಲರ್ಮಚ್ಚಿ ಗಾವುಂಡನೆAದು, ಭವಗಾವುಂಡನಿಗೆ ತೆಲುಗರಮಾರಿ ಗಾವುಂಡನೆAದು ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ನಾಗಮಂಗಲವನ್ನು ಅದರ ಸರ್ವವ್ಯವಹಾರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕಲ್ನಾಡಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಬಗ್ಗೆ ಈ ದಾಖಲೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನೋಕ್ತ ದೊರೆಯು ಒಂದನೇ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳನಾಗಿದ್ದು, ಈತನಿಗೆ ಪಂಚವನ್ ಮಾರಾಯ ಎಂಬ ಬಿರುದಿತ್ತೆಂದು ರಾಜರಾಜ ಚೋಳನ ಮಾಲಾಂಬಿ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಂಚವನ್ ಮಾರಾಯನನ್ನು ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈತನನ್ನು ಮಹಾದಂಡನಾಯಕನೆAದು ಸಂಬೋಧಿಸಿರುವುದರ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಲು ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೩೭ರಲ್ಲಿ ಚಂಗಾಳ್ವರು ಚೋಳರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಡನ್ನು ಮುತ್ತಿದರೆಂಬ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲದ ವೇಳೆಗೆ ಚಂಗಾಳ್ವರು ಇನ್ನೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಚೋಳರು ವೀರರಿಗೆ, ಸಮಾಜ ಸೇವಕರಿಗೆ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಡಿದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀರಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ರಾಜ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬೋಗಿಸಲು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಚೋಳರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ಮತ್ತು ದೇವದತ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ವೀರಗೊಡುಗೆಗಳು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದಲ್ಲೂ ಪಂಚವಮಾರಾಯನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅಕಗಾವುಂಡನಿಗೆ ಪೆಲರ್ಮಚ್ಚಿ ಗಾವುಂಡನೆAದು, ಭವಗಾವುಂಡನಿಗೆ ತೆಲುಗರಮಾರಿ ಗಾವುಂಡನೆAದು ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಗಾವುಂಡಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನಲ್ಲದೆ ನಾಗಮಂಗಲವನ್ನು ಅದರ ಸರ್ವವ್ಯವಹಾರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕಲ್ನಾಡಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.[೪]

4. ಸೋಗಳ್ಳಿ:- ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಸೋಗಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲಿ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನ-ಶಿಲ್ಪವೊಂದಿದೆ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿರು ಗ್ರಾನೈಟ್ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಇದು ಕ್ರಿ.ಶ.ಸುಮಾರು ೧೫ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಸೋಗಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಸಿಂಗಪಟ್ಟಣಗಳ

Shikshan Sanshodhan : Journal of Arts, Humanities and Social Sciences ISSN: 2581-6241
Monthly, Peer-Reviewed, Refereed, Indexed Journal Impact Factor: 5.146
Volume - 5, Issue - 2, FEB - 2022 Publication Date: 28/02/2022

ನಡುವಣ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ಬಯನ ಮಾದಗೆ ವೀರಗಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ದಾಖಲೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಸನೋಕ್ತ ಸಿಂಗಪಟ್ಟಣವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಂದಲಿಕೆ ಹೋಬಳಿಯ ಮೊಸರಹಳ್ಳ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಸ್ಮಾರಕ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಹಂತದ ಬಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ದುಂಡಾದ ಗುರಾಣಿ ಹಿಡಿದು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಈಟಿ ಹಿಡಿದ ಯೋಧನ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ಈತನನ್ನು ವೀರಗಲ್ಲಿನ ನಾಯಕ ಬಯನ ಮಾದಗೆ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನ ಮುಂದೆ ಆಲೀಢಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಗುರಾಣಿ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಈಟಿ ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರು ಯೋಧನ ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಸಮತಲ ನೆರಿಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೀರಗಚ್ಚೆ, ಕಟಿಬಂಧ, ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒರೆಸಹಿತ ಕಿರುಗತ್ತಿ, ಕಂಕಣ, ಬಾಹುಬಂಧ, ಕಾಲ್ಗಡಗ, ಕಂಠಿಹಾರ, ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ವೀರಮುಡಿಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ವರ್ಗಯಾನದಲ್ಲಿರುವ ಬಯನಮಾದಗೆಯ ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವೀರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಬಯನ ಮಾದಗೆಯ ಎಡಬಲದಲ್ಲಿ ಸೇವಾನಿರತ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಶಿಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ.[೫]

5. ಸೋಗಳ್ಳಿ:- ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಸೋಗಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಮನೆಯೊಂದರ ಮುಂದೆ ವೀರಗಲ್ಲು ಶಾಸನ-ಶಿಲ್ಪವೊಂದಿದೆ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿರುವ ಕಪ್ಪು ಮರಳುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.ಸುಮಾರು ೧೬ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಸೋಗಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಸಿಂಗಪಟ್ಟಣಗಳ ನಡುವನ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಕಾಳಗಿತೆಗೆ ಸೂರಬೋಯ ಯೀರಗಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ದಾಖಲೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಮಾರಕ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೊಂತದ ವೀರರಿಬ್ಬರ ಹೋರಾಟದ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ದುಂಡು ಗುರಾಣಿಯನ್ನು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಂತವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಯೋಧನ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ಈತನೇ ವೀರಗಲ್ಲಿನ ನಾಯಕ ಕಾಳಗಿತನೆಂದು ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನ ಮುಂದೆ ಆಲೀಢಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಶತ್ರುಯೋಧನು ಎದೆಯ ಬಳಿ ದುಂಡು ಗುರಾಣಿ ಹಿಡಿದು, ಕೊಂತದಿAದ ಕಾಳಗಿತನ ಅಸಂವೃತವಾದ ಎಡಭುಜಕ್ಕೆ ಇರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಲಿನ ಇಬ್ಬರು ವೀರರು ಕೊಂತಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಇದು ವೀರಗಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ೭ ಹಸ್ತಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಿದೆ. ಕೊಂತವು ಸುಮಾರು ೫, ೬ ಅಥವಾ ೭ ಹಸ್ತ ಉದ್ದವುಳ್ಳ ಒಂದು ದಂಡವೆAಬ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಂತಿದೆ. ಯೋಧರು ಗುರಾಣಿ-ಕೊಂತಗಳನ್ನಿಡಿದಿದ್ದು, ಕೊಂತವನ್ನು ಗುರಾಣಿಯೊಡನೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಾಧಾರವಿದೆ. ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೊಂತದ ಎರಡೂ ತುದಿಗಳು ಈಟಿ ಹಾಗೂ ಭರ್ಜಿಯ ಮೊನೆಗಳಂತೆ ಚೂಪಾಗಿದ್ದು ಕೊಂತವು ಭರ್ಜಿಯಂತೆ ಇರಿಯುವ ಮತ್ತು ಈಟಿಯಂತೆ ನಾಟುವ ಆಯುಧವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದಿದೆ. ಯೋಧರು ಸಮಾರು ೭ ಹಸ್ತಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರುವ ಕೊಂತವನ್ನು ಅದರ ನಡುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಎಡಕ್ಕೆ ೩ ಹಸ್ತ ಬಲಕ್ಕೆ ೩ ಹಸ್ತ ಉದ್ದವಿದೆ. ಇದರ ಒಂದು ತುದಿ ಈಟಿಯ ಮೊನೆಯಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿ ಸೂಜಿ ಭರ್ಜಿಯಂತೆ ಚೂಪಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಂತವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೂಪಾದ ಭರ್ಜಿ ಹಾಗೂ ಈಟಿಯ ಮೊನೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟ ೫, ೬, ಅಥವಾ ೭ ಹಸ್ತಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರುವ ಮರದ ದಂಡವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಇರಿಯಲು ಹಾಗೂ ದೂರದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಾಟುವಂತೆ ಎಸೆಯಲು ಬಳಸಿರಲೂ ಸಾಕು. ವೀರರಿಬ್ಬರೂ ಮೊಣಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ವೀರಗಚ್ಚೆ, ವಂಕ್ಷಣದಿAದ ಎರಡು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇಳಿಬಿದ್ದ ನೆರಗೆಯ ಕುಚ್ಚು, ಕಚ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ ಜೋಡಿಸಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮಣಿಸರ, ಕಟಿಬಂಧ, ಕಟಿಬಂಧಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ ಜೋಲಾಡುವಂತೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಗೊಂಡೆಗಳು, ಕಂಠಿಹಾರು, ಮಣಿಮಾಲೆ, ಬಾಹುಬಂಧ, ಕಂಕಣ, ಕಾಲ್ಗಡಗ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ತಲೆಯ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ವೀರಮುಡಿಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಳಗಿತನನ್ನು ಕುದರೆ ಸಾರೋಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಬ್ಬರ ಶಿಲ್ಪಗಳಿದ್ದು ಊರ್ಧ್ವಜಾನುಭಂಗಿಯಲ್ಲಿವೆ. ವೀರನ ಸುತ್ತಲೂ ಮಂಟಪದAತಹ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಮುಂಗಾಲುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನೆಗೆಯುತ್ತಿರುವ ಕುದರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ಊರ್ದ್ವಜಾನುಭಂಗಿ ಹಾಗೂ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೀರಗಲ್ಲಿನ ನಾಯಕ ಕಾಳಗಿತನ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ವೀರಗಚ್ಚೆ, ಕಟಿಬಂಧ, ಕಾಲ್ಗಡಗ, ಕಂಕಣ, ಬಾಹುಬಂಧ, ಕಂಠಿಹಾರ, ಮಣಿಹಾರ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ತಲೆಯ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ವೀರಮುಡಿಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವೀರನ ಎಡ ಬಲದಲ್ಲಿರುವ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಬ್ಬರು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಮೊಣಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಧರಿಸಿದ ಲಂಗದAತಹ ಉಡುಗೆ, ಪತ್ರಕುಂಡಲ, ಕಂಠಿಹಾರ, ಬಂಧುರಾ, ಕಂಕಣ, ಬಾಹುಬಂಧ, ಕಾಲ್ಗಡಗ, ಕಿರೀಟಮಕುಟಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂರನೇ ಹಂತದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗದ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾಳಿಯನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಗೂ ಅಂಜಲಿ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಳಗಿತನ ಶಿಲ್ಪವಿದ್ದು, ಕಂಕಣ, ಬಾಹುಬಂಧ (ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಎರಡು), ಕಂಠಿಹಾರ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಎಡ ಮುಡಿಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಹಿಡಿದು ಹಾಗೂ ಶಂಖ ಊದುತ್ತಿರುವ ಯತಿ ಹಾಗೂ ನಂದಿಯ ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. ನಂದಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಸರ, ಘಂಟೆ, ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಗೌನುಗಳನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.[೬]

6. ಉಪಸಂಹಾರ (Concluding Rearks): ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿ, ಆದರ್ಶ, ಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿವೆ. ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮಾನ, ಆದರ್ಶ, ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಲವಾರು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಊರಳಿವಿಗೆ, ತುರುಗೋಳಿಗೆ, ಪೆಣ್ಬುಯ್ಯಲಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಮಡಿದ ವೀರರು, ಅವರ ವೀರತನವನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಿದ ಅಂದಿನ ಜನರು, ಅವನ್ನು ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಅಂದಿನ ವೀರಯುಗಕ್ಕೆ ಕಳಶಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

7. ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಡಾ. ಸಿ.ಯು. ಮಂಜುನಾಥ್, ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಚಿತ್ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕುಪ್ಪಂ, ೨೦೧೨.
೨. ಡಾ.ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್ ಏಜೆನ್ಸಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨.
೩. ಎ.ಕ. ಸಂ-೩, ಹೆ.ಕೋ. ೨೩.
೪. ಎ.ಕ. ಸಂ-೩, ಹೆ.ಕೋ. ೭
೫. ಎ.ಕ. ಸಂ-೩, ಹೆ.ಕೋ. ೧೪೦
೬. ಎ.ಕ. ಸಂ-೩, ಹೆ.ಕೋ. ೧೩೭

ಗ್ರಂಥಋಣ (REFERENCES):

೧. ಡಾ. ಸಿ.ಯು. ಮಂಜುನಾಥ್, ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಚಿತ್ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕುಪ್ಪಂ, ೨೦೧೨.
೨. ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನAದಮೂರ್ತಿ, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್ ಏಜೆನ್ಸಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨.
೩. ನೀ.ಗಿರಿಗೌಡ, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್, ಪರಿಶ್ರೀ ಮುದ್ರಾಣಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧.
೪. ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ, ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂ. ೦೩, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೪.